SỐ THỨ 1846 NGÀY THỨ NĂM 11 MAI 1922 NĂM THỨ MƯỜI

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ 5 XU

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 176

	1 tháng	3 tháng	6 tháng	1 năm
Một nơi	6$00	6$30	6$30	6$00
Các làng và các công-sở	»	8$00	8$00	9$00
Sáu tháng.	3$00	3$50	3$20	3$20
Ba tháng.	1$50	1$75	1$60	1$60
Một tháng.	0$50	0$60	0$60	0$55

Les abonnements partent du 1er ou du 16 de chaque mois

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.

4e page	Une seule insertion. . . . 0$30 le c/m
	Par contrat annuel
	Par centimètre et par insertion. . . . . 0$18 le c/m
	Réclame dans la 1re page. . . . . 2$ la ligne
	Annonces judiciaires et légales. . 1$50 le c/m

On traite à forfait pour les contrats importants.

Cái giá-trị đích-đáng của người ta ở đâu?

(Tiếp theo)

3· Cái giá-trị người ta có phải ở niên-trí mà ra không? — Theo như cái tư-tưởng này thì duy những người đã đứng tuổi, hoặc đã già rồi mới có giá-trị, vì tuổi càng cao thì trí càng mở, học thức càng rộng, mà gánh việc điều càng thạo, càng làm được lắm ích quốc lợi dân. Còn lũ thiếu niên, trí khôn còn non nớt, học thức còn sơ-sài, tính khí còn dại dột, chưa đủ tài-lực làm việc cho nước cho nhà thì chưa có thể bảo là có giá trị được. Cái tư-tưởng đó tuy rằng không phải là không có điều đúng lý, song nếu cho rằng bao nhiêu kẻ đầu xanh tuổi trẻ đều không có giá trị gì, còn bao nhiêu bậc lão-thành đều đáng tôn đáng trọng cả, thì thiệt trường cũng có điều khí quá! Đành rằng tuổi cao tác lớn, ai cũng phải kính trọng nể vì, ai cũng phải coi là bậc trên mình mà không dám khinh nhờn rẻ rúng, vì đó là những bậc thiên-trước ít người được sánh kịp, và lại là những người từng trải việc đời, biết nhiều điều lắm, có thể đưa đường chỉ nẻo cho ta, và đã làm hiệt bao nhiêu là việc có ích cho đời, để lũ hậu-sinh ta được hưởng. Như thế thực là đáng cho ta biết ơn và kính trọng lắm lắm. Song trong những bậc lão-thành nếu có người tuy đầu tóc bạc phơ, trán nhăn má bóp, mà vẫn không có cái tư-cách đáng quí đáng trọng, vẫn còn cái tính trẻ-con, vẫn làm những điều gian-ác hèn mạt đáng bỉ đáng khinh, vẫn phạm những tội đối với luân thường phong-hóa, như thế bảo là đáng tôn đáng trọng sao được, bảo là những bậc lão thành có giá-trị sao được. Còn như trong hạng thiếu-niên, dành rằng tuổi còn ít, trí còn non, tất tài còn kém mà việc đời gánh vác khó khăn, song hiếm chi người đầu còn xanh tuổi còn trẻ mà đã có một cái tư-cách người lớn, đã có một cái chí khí lão-thành, đã biết cư-xử một cách đáng tôn đáng trọng đã biết làm những sự-nghiệp đáng mến đáng kính, những hạng thiếu niên như thế có ai dám bảo là không có giá-trị không? Thế-gian thường nói « Lão-ô bách tuế bất như phượng hoàng sơ-sinh » là có ý chỉ những hạng hoặc ngu dột, hoặc vô lương-tâm thì dù có lớn tuổi cũng không bằng được những bậc thiếu-niên mà có chí-khí trượng-phu. Như thế thì tuy niên-xỉ là một thứ đáng quí đáng trọng thật, song không đủ mà làm cho người ta có giá trị được. Trong tuồng Le Cid của Corneille nên sinh có câu : « Phàm người lỗi lạc trượng-phu, cái giá-trị không đợi tuổi cao mới tới! » (Aux âmes bien nées, la valeur n'attend pas le nombre des années); cứ lấy câu ấy cũng chứng một ý với câu chữ nho vừa kể trên kia. Vậy ta có thể nói được rằng cái giá trị đích-đáng của người ta, một niên-xỉ không đủ mà làm nên được.

4o Cái giá-trị của người ta có phải ở đông-đôi mà ra không? — Phần nhiều người tưởng rằng hễ là con nhà đông-đôi, nghĩa là ông cha mình xưa kia làm quan tước triều-đình, hoặc đã chiếm được một cái địa-vị vẻ-vang ở trong xã-hội, là đủ cho người ta phải kính trọng, là đủ vào bậc người có giá-trị rồi. Vì thế nên đi đến đâu cũng phô phang là con nhà thế-tộc, dòng dõi trâm-anh, những là con ông nọ cháu bà kia, ông làm quan tỉnh này, cha làm quan tỉnh khác, lấy làm tự-đắc vô cùng! Mà nói cũng đáng tội, nhiều người thấy nói thế cũng có lòng vì nể hơn lên. Còn như biết ai là con nhà bần-tiện, dòng dõi thường dân thì dù có làm nên sự-nghiệp vẻ-vang, dù có chiếm được một cái địa-vị cao trọng, trong lòng vẫn có ý khinh rẻ coi thường, chớ không biết trọng tài năm đức. Nghĩ cũng lạ thay! Song ta phải biết rằng : dù dòng dõi ta sang trọng, dù ông cha ta xưa hiền hách uy quyền, có danh có giá, song cái danh giá đó, cái vẻ-vang đó là của ông cha ta, ta bất quá chỉ được nhờ chút ánh thừa mà thôi, chớ cái danh giá vẻ vang của ông cha ta không đủ làm cho ta có giá-trị được. Cái giá-trị đích đáng là ở như ta, chớ không phải ở cái danh-tiếng của ông cha ta để lại. Nếu ta ở sao cho xứng đáng cái danh-tiếng của ông cha ta thì ta mới đáng hưởng thụ cái danh tiếng ấy, chớ nếu ta cư xử không ra gì thì chỉ tổ thẹn cho ông cha ta ở dưới suối vàng mà thôi. Ta hãy xem mấy lời của một nhà quí-phái khuyên con như sau này thì rõ: «Nếu không có đức có nhân, thì dù dòng dõi sang trọng cũng không ra gì cả. Nếu ta có cố sức ở được như tổ-tiên ta thì ta mới được dự vào cái vẻ vang của người ; ta được hưởng cái vẻ vang vì những sự-nghiệp của người truyền lại, thì ta lại phải làm sao cho người cũng được vẻ-vang vì ta ; ta phải theo con đường người đã chỉ cho ta ; và nếu ta muốn xứng đáng là con cháu người thì ta phải giữ sao cho người khỏi mất giá vì ta ! Nếu con ăn ở không ra gì thì dù tổ-tiên con sang trọng hiển-vinh cũng không ích gì cho con ; người sẽ không nhận con là có huyết-mạch của người, bao nhiêu sự-nghiệp hiển hách của người không có lợi gì cho con ; không những thế, cái hiền hách ấy chỉ tổ làm cho con như danh xấu tiếng, mà cái danh-tiếng của người chỉ là một ngọn đuốc soi cho ai nấy đều trông thấy những cái công việc xấu-xa của con mà thôi. Con phải biết rằng con nhà dòng dõi mà ăn ở không ra gì thì thật là một vật quái gở trên đời ; con phải hiểu rằng đức-hạnh là cái bằng thứ nhất của quí tộc ; ta đây không cần xét chữ tên ký mà chỉ cần xét đến công việc làm, và nếu con một ông vua mà ăn ở xằng bậy thì ta cũng không trọng bằng con một người phu-điếm mà ăn ở phải đường.... ».

Một đoạn trên này của Molière tiêu-sinh tường cũng đủ cảnh tỉnh những hạng người ỷ mình là con nhà dòng dõi trâm anh mà khinh bỉ những hạng thường-dân, và tự coi mình như bậc thánh thần, trường ai ai đều phải tôn phải trọng.

Xét như trên này thì cái giá-trị đích đáng của người ta không phải vì tiền của, vì nghề nghiệp, vì niên-xỉ, vì dòng-dõi mà có. Cái giá-trị đích-đáng ấy chính vì có đức hạnh mà nên, nghĩa là không cứ giàu nghèo, không cứ làm quan hay làm dân, làm thầy hay làm thợ, không cứ trẻ tuổi hay bạc đầu, không cứ con nhà thế-phiệt, hay dòng dõi thường-dân, hễ ta ăn ở sao cho có nhân có đức, cho phải lòi phải đường, ta không làm điều chi hèn mạt, ta không phạm tội chi gian-ác, ta ở sao cho hợp với luân thường đạo-lý, thế là ta là một người có giá-trị đích-đáng ở trong xã-hội đó. Cái giá-trị đích-đáng đó thiên-hạ có ít người biết đến — vì mấy ai biết xét đúng được người — ta cũng chớ ngại gì, miễn là đối với lương-tâm ta, ta không có điều chi thẹn thùng là đủ. Ta nghèo ư, thì ta cứ giữ sao cho phẩm-giá được nguyên, chớ làm điều ăn hèn hạ ; ta giàu ư, thì ta giữ sao cho danh-dự được toàn, chớ làm điều chi gian ác. Ta làm nghề-nghiệp gì thì cũng phải một lòng sốt sắng, chớ nên sống chết mặc bay, gặp sao nên vậy, mà không xứng đáng làm người. Ta ít tuổi ư, thì ta ở sao cho ra đáng người lớn, chớ nên giữ tính trẻ-con ; ta nhiều tuổi ư, thì ta làm sao cho tư-cách hoàn toàn, chớ để người ươi là già đầu mà tính trẻ. Ta là dòng dõi thường dân thì chớ nên lấy thế làm hèn mà cũng cho nên danh nên giá ; ta là con nhà thế-phiệt thì chớ nên cho thế làm vinh, phải ở sao cho khỏi phụ tiếng con nhà, cho ông cha khỏi thẹn thân nơi chín suối. Nếu ai nấy đều giữ được như thế, thì lo gì không có giá-trị với đời.

B. G

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

HAVAS

Paris, ngày 7 Mai 1922

Quan Thống-chế Joffre

Quan Thống-chế Joffre đi tới Pháp.

Cuộc hội-nghị Gênes

Quan Barthou đã phản trần với các nhà báo-quán rằng : dẫu bản giao-ước Nga Đức phát tỏ ra, và đã xảy ra nhiều điều khó khăn mà nước Pháp vẫn một lòng thành thực giúp vào công cuộc hội nghị Gênes.

Cuộc đấu-xảo Marseille

Quan Millerand đã đến coi cuộc đấu-xảo Marseille.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 9 Mai 1922

Việc giảm số quan lại ở nước Pháp

Nhờ rõ sự giảm số quan lại, trong năm 1922 đỡ được 500 triệu quan. Số quan lại giảm đi phần nhiều là về các ngạch quan bộ về việc quốc-phòng. Bộ Binh giảm 10 530 người. Số đạn được giảm 528 người. Bộ Hải-quân giảm 4.917 người. Bộ Trợ-cấp giảm 1.150 người.

Việc nước Nga

Cứ theo như tin tức ở các xứ về miền nề Baltique gửi đến, thì các tin trước đây nói về việc chánh-phủ Đức và chánh-phủ Xô-viết thu xếp với nhau về các công cuộc của người ngoại-quốc gây dựng ở nước Nga thực là đúng, chứ không sai. Nghe đâu bao nhiêu mồ hiệp nay chánh-phủ Xô-viết không có thể lợi dụng được thì chánh-phủ ấy sẽ nhượng bẫu cho người Đức.

Cuộc hội-nghị Gênes

Báo *Petit Parisien* bình phẩm về công việc cuộc hội nghị Gênes có nói: tông môi đọ với Đồng-minh liệt-quốc, ấy thế mà nhiều báo nước Anh vẫn cứ đăng những tin sai lầm về cái thái độ nước Pháp, đó thực là một điều đáng tiếc lắm vậy.

Báo *Morning Post* (nước Anh) có nói : Những lời quan Barthou bá cáo tại Gênes sẽ đánh đổ cái lý thuyết trước kia nước Pháp định dùng để làm cho cuộc hội nghị không thành-công. Báo *Evening News* nói lời báo *Times* mà nói rằng trong cuộc hội-nghị này hàng triệu người cựu-binh, và người quê-phụ lưu tâm chú ý vào công việc của hội-đồng, mà thấy cái thái-độ của Đồng-minh chẳng có chút chi là cái thái-độ các nước chiến-thắng, dư-luận nước Anh thấy thế, thực là hồ thẹn vô cùng.

∴

Quan Barthou lại đến Gênes. Ngài có thết cơm trưa phái-bộ nước Ý. Hôm chủ nhật ngài có hội-nghị với M. Schanzer và M. Jaspar. Hôm thứ hai ngài đi hội nghị với quan Lloyd George.

∴

Cứ như dư-luận tại các nơi công quán nước Nga thì trước buổi chiến hôm thứ ba hay ngày hôm thứ tư này, phái-bộ Xô-viết chưa phúc lại bản ấn văn của Đồng-minh.

Cứ như dư-luận tại các nơi công quán nước Ý thì nếu nước Nga cứ nhất định không ưng bản ấn văn của Đồng-minh, thì các nước sẽ nói với nước Pháp và nước Bỉ để hai nước ấy lại dự nghị một cuộc nghị luận mới.

Quan Giám-quốc tại Marseille

Quan Giám-quốc đã khởi hành ở Marseille để đi Arles. Ngài đi 6-tỏ. Ngài đã xét những công việc sửa sang sông Khône.

Việc Nhật-bản

Tòa Nội-các Nhật-bản chưa lập xong. Nghe đâu quan thủ-tướng muốn lập lại tòa Nội-các cho đủ các chánh đảng đều cho dự phần vào cả. Dư-luận thì muốn cho cả các viên chức trong tòa Nội-các đều từ chức cả, để lập bẫu một một tòa Nội-các mới.

Quốc-trái Đại-Pháp : 3%. 57. — 4%. 62.50. — 5%, 1915 — 76.85. — 5% 1920 89.20. — 6%. 1920 94.

THẾ GIỚI TÂN VĂN

Động đất ở Nhật-bản

Ngày 30 Avril ở Tokio động đất dữ dội lắm. Từ lúc bắt đầu động đất cho đến lúc yên cả thảy 15 phút. Trong kinh thành Tokio và ngoại thành nhà cửa bị hại nhiều. Trong các nhà cửa bị hại thì có tòa Đại sứ Hoa-kỳ là bị lớn hại nhiều hơn cả. Các đồ đạc để đánh đổ đem bày cuộc đấu-xảo nay mai, nhiều cái bị hư hỏng mất cả. Việc động đất lần này, các nhà chuyên-môn học cũng không lường được trước. Đường điện thoại và đường điện báo đứt mất nhiều. Có ba người bị hại, và một trăm người bị thương. Trong số 5 ấy không có người Âu-châu nào cả. Ở Yokohama các máy nước bị hại nhiều lắm. Khu thành phố người Trung-hoa ở bị hủy hoại tất cả.

Ghen ghét là một thói xấu

Ghen ghét là một tính của người ta đối với kẻ hơn mình, mà mình vẫn thường cho là một thói xấu của người tính nết thấp-mọc, độ lượng hẹp hòi, có khi nó làm hại sự công bằng, mất đi sự chánh đáng, mà dìm người ta vào trong vòng bất-công nỗi phạm đến tội ác, trái với luân lý mà không tỉnh ngộ ra. Nội những điều hại hoại, làng xóm tranh dành, cho đến nước lã người rang, mà cũng giả nhau từng miếng, lừa nhau từng bước, mà mất ta từng trông, tai ta từng nghe thấy, cũng phần nhiều là vì ghen ghét xui nên ; ngay trong xã hội ta, cũng vì có cái tính hay ghen ghét mà biết bao nỗi ẩu người lội nghiệt thâm trọng, nhân phẩm đê-hèn, nào thư viết nói xấu mà giấu tên, nào tờ mình vu oan để ám vệ, nào thuê người đón đường để đánh, nào bày mưu lập kế để lừa, nào thuốc phiện rượu lậu đem bỏ cho người, nào tự đốt của nhà cho lây sang nhà khác, kiện cáo không căn cứ cũ, gièm pha không tiếc gì lời, đều là vì ghen ghét nó bắt người ta phải nhục thế, mới được hả. Cái ghen ghét nó có cái mãnh-lực gì mà nó xui khiến mạnh như thế, chẳng qua là vì thấy người hơn mình thì ghen, vì ghen sinh tức, vì tức sinh thù, để ra một thù nhân thì lự nhiên buộc lấy cái oan gia vào mình, luẩn quẩn loanh quanh, lắc nào cũng bày mưu chèn cánh người để bề hơn, để đền người để thỏa dạ ; vì người trí minh mà ghét, vì ghét sinh hẹp, vì hẹp sinh lẩn, trong trí đã lẩn thì sinh ra bụng dạ hẻm-độc, việc gì cũng thôi lòng tìm vết để dìm người xuống đất đen, vạch cỏ ra sâu, để buộc người vào tội ác. Ấy vì thế mà cứ ngày tìm nhau ở quãng đường gai góc, trong bể oan cừu, rồi ra hại người chẳng kẻo hại ta, cứ thế mãi thành ra một hạng người ghê gớm, uổng nước không chừa chi cặn, đi đêm có ngày gặp ma, cái ghen ghét nó đã làm mất biết bương lâm, thì cái kết quả sẽ xa vào vòng tội quả. Thế thì suy ghen ghét thực đáng ghê đáng sợ, đáng tránh cho xa, nếu ai đã bị cái gầy ươu nghiệt kia nó kích-thích đến mình, thì trái lâm bể-ổe ở trong mình, cũng không sao tự-chủ được, nó chẳng những làm hại một người mà hại lây đến cả gia-tộc, mà có khi đến cả xã hội nhân-quần. Ghen ai thì tự tộ cũng đáng ghen ghét ai thì đáng-phải công đáng ghét. Cô-nhân có nói : « Ghen ghét với người ta là một sự quá lầm », cứ phương-diện như trên kia đã nói mà xét, thì thực không sai, mà thực là nên trừ bỏ tính ghen ghét.

Dẫu thế, trên kia ta nói, chẳng qua là những người dùng nhầm ghen ghét, nên ghen ghét thành ra cái danh hiệu xấu-xa người, chớ thật thì ghen ghét thực là một đức tính rất hay, một hay hiện rất đẹp, nó là một cái năng-lực để cho người ta làm nên công-nghiệp, nó là một cái động-cơ để đưa người ta dựng nên một được thân-danh, chẳng những không nên ghê nên sợ nên dùng cho phải, muốn biết những lẽ ấy, thì ta nên hỏi lại hai điều : Một là ghen ghét là tập-quán hay là tự nhiên? hai là ghen ghét là thiện-cơ hay là ác-quả? Ta hỏi thế thì ta sẽ biết : nó là tự-nhiên chớ không phải tập-quán, nó không phải ác-quả mà là thiện-cơ.

Kia ta xem như ngựa kia chạy thì, ghen nhau mà đi được trước, chim kia gáy đua, ghen nhau mà hót được hay; loài vọ hay phá rối, nên các chim thường vào sẻ tổi làm loài quạ hay hại chim non, nên chèo bẻo thường đuổi theo đẹp đánh các loài cầm-thú thì làm gì có tập-quán, mà sự ghen ghét hiển nhiên cũng có, vậy ta chắc là thiên tính tự nhiên.

Ta lại xem ghen ghét nhiễm độc tự đức-tính hay là tri-xỉ và ố-ác, nghĩa là thấy người hơn mình thì xấu hổ, thấy kẻ trái lý thì bất bình, vì biết hổ, nên tấm lòng liêm thẻn càng mãn nồng, vì ghét ác nên tấm gương công-lý được rõ rệt, hai cái lý-do ấy đều là lý do tốt cả, bắt hổ gần với người đồng cảm, ghét ác mới là người nhân từ, đã đồng-cảm lại nhân-từ, vậy thì là thiện-cơ chắc hẳn rồi. Thế mà sao ghen ghét lại có xảy ra được tai hại tày giời ? Đó chẳng qua cũng tày người mà người đỗ thì lại là cơ quan để phạm tội ác, ta thường vì con sâu mà bỏ đầu nồi canh. Về chẳng ở người đỗ thì những đức tính tốt đến đâu cũng hóa ra đỗ : chân tử thì sinh ra ưu nhược, đũng cảm thì sinh ra bạo tàn, thận trọng thì sinh ra cẩu thả lôi thôi, lịnh lợi thì sinh ra cấp tiện tàn ; chớ nào có một gì sự ghen ghét. Thế mà các đức-tính kia đều được trong danh sạch tiếng, chỉ có một sự ghen ghét là phải nhọc nhằn, xấu xa, thế thì cũng oan uổng cho ghen ghét quá, ta hà lại để mãi cho nó phải mang tiếng với đời, mà một cái giống tốt ở nơi tâm-điện lại hóa làm nghiệt-tốt ở trong khổ hải sao ? Giờ ta hãy nói những cơ hiệu tại rành rành mà ai cũng hiểu, để chứng cho cái tính ghen ghét kia không phải là sự đỡ, nếu có đỡ chỉ tại người lấy tư-ý mà dùng ghen ghét đó mà thôi. 1· Có ghen tị, mới có tiến bộ, 2· có ghét ác mới có hòa-bình, xin lược kể sau đây để các nhà hữu tâm suy xét.

1· Có ghen-tị mới có tiến bộ. — Trong các công việc chi vì ghen nhau mà lên đến điểm ưu-mĩ, là lẽ tự nhiên. Kia nhà buôn bán vì ghen nhau mà mà mở rộng cơ đồ, nhà công nghệ vì ghen nhau mà nên nghề khéo léo ; nhà nông ghen nhau mà cố công sức để mong thu lợi tức ; người học ghen nhau nên nghiên tinh đàn tử để cầu sự phát minh, đó là cái hiệu-quả của sự ghen tị vậy.

2· Có ghét ác mới có hòa bình. — Những bọn ác nhân hay quấy rối cuộc hòa-bình, nên tìm những cách trừng-trị bọn ấy thì xã-hội có pháp-luật, dư-luận có chế khen, mà ở từng người thì có tấm lòng biết phải trái, nhờ thế mà những kẻ hung ác không đến nỗi lấy cường-quyền mà trái công-lý, thì mới gìữ được hòa-bình đó là công-dụng của sự ghét ác vậy.

Nói tóm lại thì sự ghen ghét nếu biết dùng cho chính-đáng, thì thực là một tính hay, nếu không có ghen ghét thì nhân loại sẽ phải lầm than, thế giới tất phải thoái-hóa, chớ có phải là một sự dong-dị đâu ; điều ấy, ta nên nhận kỹ.

Ôi ! ghen ghét, ghen ghét ! mi đã bị những kẻ dùng nhầm mà bị tiếng xấu xa như nước, chịu cái kỳ oan vô-cùng ở đời, ta mong rằng các nhà hữu tâm với thế-đạo sẽ bộc bạch cho mi, để giúp chúng nhân-đạo. Sự bộc-bạch ấy không phải khó. Rắp mong rằng ai ai cũng đừng ghen ghét một cách chính-đáng cho sai.

P. B. C.

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Payements en timbres-poste).

Nhiều ông gởi liền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt chưa bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trả ra những tiền đã chịu ở, còn thì bản-quán không nhận liền gì trả bằng con-niêm cả.

Bộ Văn Hóa Cộng Hòa Pháp Ký Thác Cho Nha Văn Hóa Huỳnh Chiếu Đẳng Quản Lý Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

VĂN UYÊN

Khai-bút

I

Ở đây mái tranh chồng lá nhà,
Tình đất nặm nay đã được ba.
Chuốc chén đầu xuân dâng tuổi mẹ ;
Trông mây đỉnh núi ngỡ nhà cha.
Tháng ngày lần lữa cho qua nhỉ ;
Trời đất xoay quanh mãi thế à,
Năm cũ đã qua năm mới đến,
Thân này chắc cũng mới thêm ra.

II

Gần núi con oanh lại véo von,
Thường xuân tơ cũng phảo kêu dòn.
Một giường ngất ngưởng còn quan-kiếc,
Mấy chén khì-khà với nước-non,
Khang kiện mẹ già pho lộc bạc ;
Dẫu-thăng con cuối chắt lòng son,
Lui còn cái thú gì hơn nữa
Hú hí ngày xuân sợ với con.

Tiễn bạn đồi đi Hà - giang

Đâu cũng non sông đất nước nhà,
Hà-giang chẳn lấy quản bao xa
Chiếc thân thăng ruỗi nhơn khi đắy đó,
Một đóa giang mai khách mấn mà,
Ngọ ngẩn lúc người đi kẻ ở,
Loanh-quanh vòng thăng lại ngày qua,
Bước xa nhớ hẳn gần ngày đấy,
Ta lại gặp nhau ta với ta.

Tạ bạn cho chè sen

Đương khi ngất ngưởng rượu lưng be,
Bỗng thấy quan-tử đó sẻn chè.
Cánh xứ-sĩ đâu nay lại thấy,
Hương Quản-tử đó vẫn thường nghe,
Nhà lan sực nức càng thơm ngát ;
Chén cúc phải phe đủ đọng nhé,
Mình đẹp tục bỏ lòng tinh lắc.

Đề núi Non-nước Ninh bình

Non nước này qua mấy nắng sương,
Non xanh nước biếc vẫn như thường,
Nước giờ chân núi trải ba ngả ;
Non đứng đầu sông chẳn một phương,
Chốt với bia còn in chữ đỏ ;
Chung quanh hoa lại đậm mài vàng.
Khen thay nước cũ non ngày mới,
Thực cũng nhờ tay khách chẩ-trương.

Mừng bạn tăng lương

Đầu năm năm mới đợt ơn trên,
Giấy thep tin mừng đã tới bên.
Tóc bạc năm mươi già chửa mấy ;
Tháng ra bốn chục lẫn ăn lên.
Công-phu nghề cũ mười năm trước ;
Phú-qui nhà mới mấy chốc nên,
Mừng bác càng già càng tốt lộc,
Ngất ngưởng tay ẻm miệng thơ rền.

Cử-nhân Nguyễn-minh-Bội

Dư luận Nam-kỳ

Thú vui chơi những gì ?

Khoái-lạc là một điều dưỡng-sinh đệ nhất của loài người ai ai cũng cầu có cái vui mà sống đời, mà lấm việc đời. Không vui ai muốn sống đời làm chi.

Cứ tình tình con người ta mà suy, thì cuộc vui của người ta ở trên đời không phải là chỉ rõ một việc nào hay nhất định một điều mà để làm cái phương-châm xu hướng được.

Cổ-nhơ rằng : « Nhân sinh qui thích chí » không ai cấm thác ai được, mà cũng không ai bắt chước ai được, — cuộc vui tùy cảnh tùy người mà vui.

Thánh hiền vui đạo-đức, hào-kiệt lập công-danh, cũng có kẻ đối với vợ con mà vui thú chốn gia-đình, cũng có kẻ ưa phong-cảnh mà say tình ngoại non nước. Lại chẳng luận là điều sang điều hèn, việc phải, việc trái, nói tóm lại thì người sinh trên đời ai cũng có việc vui để giải trí cơn lao-khổ cực nhọc lấy lắt cho qua cái ngày giờ ta chưa tải nào mà làm được những việc ta đang mong mỏi trong tâm chí ta đó.

Người ta sinh ra từ lúc mới biết đi biết chạy cho đến lúc biết gánh gồng sự thế, thì ai ai cũng phải có cái trách-nhậm trước bết là phải làm mới có mà ăn, nên ai cũng phải lo việc doanh-sanh, từ mai đến chiều, từ chiều đến giấc ngủ, lao lao lực lực, mưa toàn việc phải làm chó có mà ăn của con người ; rồi ai ai cũng có một việc gì hành-lạc để vui thích tâm-thần, an ổn thân-thể, chẳng luận kẻ giàu người nghèo, kẻ khôn người dại, ai cũng phải có cái lòng mong mỏi ấy, mà cũng là đạo dưỡng sinh của con người ta vậy. — Hễ biết thú nào vui thú nấy. Người không có một thú vui, thà chết đi cho sống làm gì.

Đương kim vạn-quốc thông đường, việc-làm ăn càng ngày càng nẩy nở, thì cuộc hành-lạc của con người cũng do Ấy mà chế cải ra mãi. Vui mà có ích lợi thân thể, vui mà có ích cho xã-giá-đình, vui mà có ích cho xã hội v.v. Đó là những việc vui của bậc chí nhân quân tử ; ngoài ra cũng còn những cuộc vui xa-xỉ, nào là xe ngựa lâu đài, ca-rường bí-kịch cho sung sướng cái thân ; nào là tửu-điếm trà-đình, trân-cam mĩ vị cho no say cái miệng ; thưởng cái vui sướng của loài người ở đời chẳng còn gì thỏa mãn Nghĩ vì con người sinh ra buồi nay là cái buổi lấy óc mà tranh nhau ngon đuốc ở lương tâm dường để lu lít, không còn soi sáng trên nẻo đạc-đức nữa được ; ai ai cũng phải lấy cái chủ-nghĩa kim-ngân mà làm cái nền khoái-lạc.

Ta đang ở trong buổi giao-thời, kẻ ưa cũ, người ưa mới, mới cũ vẫn còn đổi dào, cuộc làm ăn, cuộc mua vui, chưa có cái về gì đặc-sắc. Xem lại thì người xứ ta — cái thú vui chơi thật là khuyết-điểm lắm ; đối với tí tủ vui của người Pháp là một nước khai-hóa ta đã lâu, mà trong lại thú vui của ta việc mở mang trăm phần chưa có một.

Kia, thú vui của người Pháp biện ở xứ ta : nào là Phốt-ban (Foot-ball) Ten-nit (tennis), nào là đua nguạ, đua xe máy, chạy đua, nhẩy đua v.v. Đều là một điều khoái-lạc về tinh-thể, lại còn có cái thú vui về tinh-thần là : tăng thư-viện (Bibliothèque) và nhà « Xéc » (Cercle) một chỗ để ta cùng mở mang phẩn trí-thức một chỗ để hội hiệp bàn luận việc có ích cho thân gia, cho xã hội ; ngoài ra cũng có mượn cái thú vui ở tửu quán kích trường, nghe giọng hát tiếng đờn để giải trí vậy, song cái thú vui vẫn giữ cách lịch sự không can thiệp đến phẩm cai-trị của nhà-nước hay việc gia-đình của nhà ai cả. Kể sơ-lược cái thú vui có ích cho người Pháp trên đó thì ta cũng vốn biết tánh tình ta phần đông là không thích cho lắm, là vì cái thú vui tập quen của ta xưa nay thường hay tìm những việc êm tỉnh, nghiêm-trang mà chơi — như cầm kỳ, thi, họa, cũng là mượn bầu rượu mà đa sơn ngoạn-thủy v. v. vậy ; thế là cái thú vui của nhà họ thức ta đó. Lại cũng có cái thú vui của đám khách lầm thường (cái thú vui này là một thú vui rất thịnh-hành ở xứ ta bấy giờ) cuộc hành-lạc không chi bằng : đánh me, đánh đề 12 — 36, (đề 36, nay cũng gần tiêu diệt, vì nhà nước đề ý quan-phòng và trừng-trị một cách nghiêm nhặt). Tứ-sắc, thiên cầu, bài cào, tâm tôm, cầu cá, đá gà, v. v. Xét ra những thú vui ấy, không chi ngoài cái sự tiền bạc ; nói tóm lại, thì cái vui của ta đương thì, trừ ra việc có quan-hệ đến tiền bạc — là không vui. Vui cho hư nhà hại cửa, vui cho buồn rầu đến quốc-gia xã-hội mới vui cho.

Hiện nay ở nước ta trăng lại cái thú vui ấy đã bành trướng lan khắp từ thành-thị đến chốn thôn quê, không chốn nào, người nào là thoát khỏi. Thêm chi nhiều nhà thương-lưu trí-thức ta, trừ ra cái thú vui ấy, thành ra người có lập, không biết lấy chi chi làm vui thú, cơm rảnh rang, rồi lần-quần cũng bị cái hấp-lực rất mạnh bạo của cuộc vui bằng tiền bạc đó nó rút quách ; làm cho người phương diện quốc-gia, tài cao học rộng mà phải chịu trói trong cái trận « bốn vách » (tửa sắc, tài khí) ngồi xo-ro với một đám tầm thường kia đánh chịu vậy ; chừng ấy dầu : « Ôi ! ngỏ làm hại, ngỏ làm hại, bị trùng vậy, bị trùng vậy !... » Đương cái cảnh khẩn cấp như thế, dẫu có tài như Triệu-tử-Long; trí như Gia-cát-Lượng cũng không phương giải cứu được. Suy cho kỹ thì cái thú vui bằng bạc của ta nó làm hại cho dân ta, có khác nào cái thú vui bằng sắt của A-lo-măng mà nó làm hại cho dân nó sau cuộc giới đương kim thì chỉ còn ba cái mối hại rất ghê gớm : Một là hại nhau bằng binh khí hai là hại nhau bằng não-cân, ba là hại nhau bằng cái trận đã nói trước đó. Ấy là ba điều làm người nên nghiêm cứu để chăm chước thì-hành khỏi mích cái thú vui của nhân loại.

(L. T. T. V.) T. T.

VIỆC HANOI

Cuộc diễm binh ngày 14 mai. — Trong số báo ngày hôm qua, bản quán đã đăng chương trình ngày hội kỷ-niệm bà Jeanne d'Arc rồi, nhưng chưa nói rõ về cuộc diễm binh.

Cuộc diễm binh này sẽ cũng làm rất trọng thể như là hội dân-quốc kỷ niệm ngày 14 Juillet vậy. Các quân-lính sáng sớm hôm 14 Mai sẽ kéo cả về phía bờ sông cũng như ngày hội mừng quan Thống-chế Joffre, rồi đến 7 giờ thì do quan Thống-soái Blondlat duyệt.

Các bàng quân sĩ do quan nguyên-soái Sicre quản-đốc.

Trước của tòa Thương chính sẽ dựng một cái rạp để các quan khách ; gồi Nữ trời không mưa thì đạo phi-cơ đồn Bạch mai cũng dự cuộc diễm binh này.

Đang bây giờ thì quan Toàn-quyền Baudoin và quan Thống-soái Blondlat sẽ đi xe hơi qua phố Paul-Bert và đường France đến chỗ diễm binh.

Từ 6 giờ 55 trở đi là cấm xe qua đường France và đường Clémenceau. Xe của các quan khách đến rạp rồi thì phải xếp hàng cả về phía nam đường Clémenceau.

Quan Toàn-quyền đi Tam-đảo. — Sáng sớm hôm qua, quan quyền Toàn-quyền Baudoin và quan Khâm-sứ Pasquier đã đi 6-10 lên Tam-đảo, buổi chiều các ngài lại về ngay Hanoi. Trong mùa hè này thì Baudoin phu-nhân sẽ nghỉ ít lâu tại nhà nghỉ mát trên Tam-đảo.

Phủ Toàn-quyền. — M. le Prévost là quan phó cai-trị hạng nhất được cử làm chánh văn-phòng quan quyền Toàn-quyền Đông-pháp, số tiền phụ cấp mỗi năm được là 1200 đồng.

M. de Bottini, được bổ làm thư-ký quan quyền Toàn-quyền kể từ ngày 14 Avril 1922, lương mỗi năm được 5 000 francs và tiền phụ-cấp tại thuộc địa là 2.525 p. 00. M. de Bottini lại được các khoản tiền phụ-cấp từng miền và tiền phụ cấp cho gia-quyến.

Hội-đồng thành phố. — Đến ngày thứ sáu 19 Mai, hồi 9 giờ tối thì Hội-đồng thành phố sẽ họp tại tòa Đốc-lý kỳ hội-đồng thường lệ trong tháng Mai các vấn-đề bàn trong kỳ hội-đồng ấy là :

1. Bàu một chức thư-ký ;
2. Tờ trình về các khoản chi tiêu bất thường ;
3. Bàn lại cho hợp lệ những việc đã hỏi tại nhà các ông hội-viên ;
4. Việc chi-tiêu trong năm 1921 ;
5. Sổ dự toán phụ trong năm 1922;
6. Việc xếp đặt các khoản thuế tính đến ngày 3 Mars 1922 chưa thu được ;
7. Việc quản-trị nhà Vạn-bảo trong năm 1922 ;
8. Sổ dự-toán phụ của nhà Vạn-bảo trong năm 1922 ;
9. Đơn của ông hội-trưởng hội Ái-hữu các cựu chiến binh xin cho hội-viên được đất không ở trong nghĩa-địa Hanoi :
10. Thư của ông xã-trưởng Hauviné ;
11. Thư của M. Lagisquet phó đốc-lý thứ nhì về sở Lục-lộ thành-phố ;
12. Mấy khoản thêm vào trong nghị-định ngày 22 Novembre 1907 về việc bảo thủ cho vệ-sinh chung của thành phố ;
13. Sửa đổi lại nghị-định ngày 7 Juillet 1921 là nghị-định liệt kê các phố trong thành-phố không được làm nhà kiểu Annam ;
14. Đơn của M. Blancsubé xin thành-phố nhượng cho khu đất số 332 thước về bộ A.
15. Đơn của M. Laplagne xin tiền trợ cấp cho hội bảo-trợ các trẻ mồ côi của lính tuần-cảnh tại nước Pháp và các thuộc-địa ;
16 Việc Darelle,
17. Đơn của M Arand mới đi lính năm 1922 xin tiền trợ-cấp cho gia quyến
18. Tiền bưu bổng cho M Quilichini là cựu đội-xếp thành-phố ;
19. Điều-lệ về việc mua và xây bờ hè và cống ngõ lại thành-phố ;
20 Điều-lệ về việc xây cống ngầm ;
21 Việc cho thuê đất công ở bờ sông
22. Việc cho thuê một phần bãi cát ở phía bắc cửu sông Cái
23. Việc lấy đất, việc mua bán và đổi đất cát ở trong thành-phố ;
24 Các việc vặt.

Hội Khai-trí tiến đức. — Tối hôm qua hồi 8 giờ rưỡi, hội-đồng quản-trị hội Khai-trí tiến-đức đã họp tại nhà hội quán để bàn định về các điều-lệ tổ chức việc quản trị và việc xếp đặt nhà công-quán (cercle).

Hội-đồng định rằng mỗi ngày cứ một ông ủy-viên đến nhà công-quán để xem xét và định trích lục những điều hội quán in máy bản treo tại nhà hội để trong khi cần chỉ thì những người vào nhà hội đứng trái với điều-lệ ấy.

Hội sẽ làm ba thứ giấy (carte) phát cho các hội viên góp tiền 0p.50 một tháng, cho các hội viên ở các tỉnh và cho các học-sinh trường Cao-đẳng.

Hội-đồng lại định trừ tính thế nào cho hội có một cái vốn to để trích lời mà chi tiêu ở hội quán thì sau này hội-viên khỏi phải đóng 0 hào một tháng nữa.

M. Hoàng-quang-Hương là ủy-viên nhà cercle có xin từ chức, nói rằng ông sắp phải vào Vinh để trông việc làm đường xe-lửa Vinh Đông hà mà ông đã đấu giá được. Hội-đồng cảm ơn ông đã hết sức giúp việc hội xưa nay. Hội đồng giải tán hồi 11 giờ.

* * *

Bản quán nhắc lại rằng đến ngày 14 Mai này tức là ngày 18 tháng tư ta-đúng 8 giờ sáng thì họp đại-hội-đồng thường niên tại nhà Hội-quán phố hàng Trống Hà-nội.

Chương trình các việc kỳ đại-hội-đồng như sau này :

1o Nghe tờ trình của tòa Tri-sự về công việc và tiền bạc của hội trong năm vừa qua.

2o Duyệt-y số kế-toán năm 1922 ;

3o Quyết số dự-toán năm 1922 ;

4o Cử một hay là nhiều viên kiểm tra số sách.

5o Duyệt-y mấy điều thay đổi ở điều lệ hội.

6o Cử một tòa kiểm-trị tạp-chí *Nam-phong* ;

7o Bàn lại một phần hội-đồng quản trị theo điều thứ 11 trong điều-lệ ;

8o Bầu lại tòa Trị-sự ;

9o Bàn các việc linh-tinh ;

Hoa-kiều Trung-Tây học hội. — Đến ngày chủ nhật 14 Mai 1922 hồi 10 giờ sáng thì hội Hoa-kiều Trung Tây học hội ở Hanoi sẽ làm lễ khánh thành nhà học hiện mới ở ngõ Sầm-công, có quan Đại-biểu của quan Học-chính tổng trưởng đến chủ tọa.

Các khoản lệ-phí về việc án văn — Ngày 13 Avril vừa rồi, tại Hội-đồng chánh-phủ ký thường trực ở Saigon, quan Toàn-quyền đã ký nghị-định tuyên-bố cho thi-hành các khoản lệ phí án văn về dân-sự thương-sự và hình-sự tại các tòa Nam án Bắc-kỳ, kể từ ngày 1er Juillet 1922 trở đi, là sau khi có chỉ-dụ quan Giám-quốc duyệt y các khoản lệ-phí ấy.

Trường Cao-đẳng Pháp chính — M. Morché là quan chánh tòa Sơ-thẩm Hanoi nay cử sang chức đốc-học trường Cao-đẳng Pháp-chính thay quan cố vấn Brifaut bổ đi nơi khác thuộc quyền quan Thượng-thư bộ Ngoại giao.

Thi bằng Brevet d'Enseignement primaire supérieur. — Kỳ thi bằng Brevet d'Enseignement primaire supérieur ngày thứ hai 15 Mai này sẽ mở tại trường Cao-đẳng phố Paul-Bert, hồi 7 giờ rưỡi.

Không có vô tuyến. — Vì trên không trung bị chuyển động luôn luôn, cho nên vô tuyến điện ngày hôm nay, sở Vô-tuyến Bạch-mai chưa nhận được.

Tiệc-trà tại hội ích-hữu thư-xã — Đến ngày 14 Mai này, hồi hai giờ chiều, ông Trần-quang-Huy nhân mới được bầu lên làm chủ-nhiệm hội ích-hữu thư-xã, mới chọn được cụ Nguyễn-mạnh-Hường lên làm chủ-bút báo *Hữu-thanh*, và mới nhờ được các quan đại-biểu 18 chức cho tòa kiểm-duyệt cuộc tu-thư, nên có mở một tiệc trà tại hội-quán *Ích-hữu thư-xã* số 18 phố Mã-mây, để mừng cho cái vận-mệnh của hội ích-hữu và tạp-chí *Hữu-thanh* càng để làm quen với các bạn đồng-nghiệp và cổ-đông trong hội.

Tôi cần mua phiếu QUỐC-TRÁI, bạng vẽ danh, bất cứ mấy nào. Xin đem đến nhà M. Lê-đình-Cảnh, số 47, phố hàng Giấy (Rue du Papier), TIỀM GIÁ RẤT CAO. 3233

Ngạch Học-chính. — M. Đặng-đình-Hường, cô bằng Sơ-học Pháp-Việt, mộng bổ trợ giáo trường Sơ-đẳng Phú nghĩa (Sơn-tây).

M. Vũ-ngọc-Chiểu, cô bằng Sơ-học Pháp Việt, mộng bổ trợ giáo trường Sơ-đẳng Tảo khê (Hà-đông).

M. Ng v Chi, cô bằng Sơ-học Pháp-Việt, mộng bổ trợ giáo trường Sơ-đẳng Thần-phương (Nam-định).

M Phạm-đức-Khôi, cô bằng Sơ-học Pháp Việt, mộng bổ trợ giáo trường Sơ-đẳng Cổ bần (Nam-định).

MM Nguyễn v.-Chân. Trần-xuân-Nhương đỗ nhật Chan và Lâm-kim-Bằng đỗ bằng Sơ-học được bổ trợ *giáo tập sự*.

Trường Pháp Việt mới. — Tại làng Tam-quang thuộc phủ Nghĩa-hưng lĩnh Nam định nay đặt ra một trường Pháp-Việt con trai.

Ngạch khán hộ — M. Hoàng-v.-Nam khán-hộ bậc tư tại Vĩnh-yên được phép 20 ngày lĩnh cả lương.

Bọm đàn bà — Một mụ đàn bà bẩy con thanh niên (năm nay tuổi mới 25) mà đã bốn lần là thị-Cấn tức thị-Sen tức thị Riệu tức thị Kinh, nhà ở Sinh-từ, phải tù một năm giam nhà pha Hanoi vì tội ăn trộm, sau lại vượt ngục trốn ra thì nay sở Mật thám đã bắt được để giải vào tòa án.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Ngày hội kỷ-niệm bà Jeanne d'Arc. — Hội-đồng thành-phố họp vừa rồi có ông Paquin làm chủ tọa thay quan Đốc-lý Dupuy đi vắng, đã soạn xong chương-trình hội kỷ-niệm bà Jeanne d'Arc. Quan hội-trưởng nói rằng cái số tiền trợ cấp 1000 đồng của phủ Toàn quyền cho thì nay định chi dùng vào các khoản sau nay :

Thắp đèn	500 p.
Phường nhạc.	100
Rước đèn.	100
Tiền cho quản linh mua thêm đồ ăn.	100
Cuộc chơi bóng giữa trời	100
Cuộc đá bóng	100
Cộng là	1.000 p.

Còn chương-trình hội thì định như sau nay :

(*Xem trang thứ ba, cột thứ hai*).

TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS

Dịch-giả : NGUYỄN-HẢI

— Sao vậy ?

— Ấy đó, *Sắc-lê* đệ nhị Hoàng-đế Bệ-hạ là một ông thường giỏi như vậy, mà trận *Hoa-xích-tê* kia đã đỏ làm quang rồi đó !

— Lần này không có *Cô-rôm-uyên* nữa, tướng-công ạ.

— Phải, nhưng đã có *Môn-cơ*, lại càng nguy hiểm hơn nữa. Bác lái rượu bọt kia là một ánh mơ-hoàng thường có những lúc vui mừng thích chí, mà nỗ nang quá mực ; trong những lúc ấy nó nới bụng ra như một thùng rượu đầy tràn, ở những khe nứt lấy cái khôn của nó mới vãi ra một vài giọt, khiến cho ta nếm vài giọt ấy mà biết được hết trí khôn của nó. Vì thế mà đã mấy mươi phen, ta lăng dược trong tâm trí nó, ta vẫn nghĩ cái trí nó có ba Hoàng thượng, khi ngu-thần còn trẻ, ngu-thần đã có lòng hăng-hái, còn cái trí-khôn ngoan thì lúc nào ngu-thần cũng vẫn có. Ngu thần có thể khoe khoang được, vì thiên hạ vẫn trách ngu-thần khôn-ngoan quá mực. Khó có hai điều hay đó, ngu-thần đã làm được nên công, bước đường danh lợi kể đã đài rồi, vì ngu-thần là con một tên đánh cá ở *Bích-chi-na* mà làm nên thủ-tướng nước Đại-pháp. Ngu-thần làm tới nước *Pháp*, đã làm được cho Bệ-hạ một đôi chút công lao, Bệ-hạ cũng nhớ cho rồi. Vậy mà, tâu Hoàng-thượng, vì nếu giữa đường, vua tôi ta đáng gặp phải *Bớ-pho* công, *ờ Rết* công hay Đức-ông thân-vương, mà lại gặp phải *Môn cơ*, nếu vậy thì vua tôi ta đã đành thúc thủ. Nếu Hoàng thượng mà nhẹ dạ như vậy thì Hoàng-thượng sẽ sa vào mông tên lính thông nghề chính trị đó. Cái mũ của *Môn-cơ*, tâu Hoàng-thượng, là một cái tổ sắt, trong nó đựng những mưu trí của nó mà không tỉ có thìa khóa hết. Vì vậy, tâu Hoàng-thượng, trước mặt *Môn-cơ* công, kẻ hạ-thần đành phải nghiêng mình chịu kém.

— Vậy chớ, tướng-công nghĩ *Môn-cơ* công muốn những gì ?

— Ồ ! Nếu ngu-thần biết, tâu Hoàng-thượng thì ngu-thần đã không khuyên Hoàng-thượng nên giữ gìn với nó ; nếu ngu thần biết được thì ngu-thần đã hơn được nó. Nhưng với nó, ngu-thần vẫn sợ không đám đoán ; không dám đoán ! Hoàng-thượng có hiểu chăng ? Vì nếu ngu-thần tưởng mình đã đoán ra, thì ngu-thần sẽ định một ý, mà đầu sao ngu-thần cũng sẽ đeo đuổi một ý ấy. Từ khi con người ấy cầm quyền bên *Anh*-quốc ngu-thần cũng không nào như những kẻ phải bỏ ở *Ban-tê* bị qui *Dạ-xoa* vẫn cỡ, mình đi thẳng mà đầu nhìn lại sau lưng ; ngu-thần đi về *Ma-địch*, nhưng vẫn để mắt vào *Luân-đôn*. Đoán với con người quái dị đó tức là liều mạng, mà liều tức là thất bại. Xin Chúa-Trời phù hộ cho kẻ ngu thần chớ có bao giờ đoán những điều muốn của con người ấy, ngu-thần chỉ dám đò xét những sự nó làm, như vậy cũng đã là quá lắm. Vả lại, ngu-thần trông (Hoàng-thượng cũng hiểu nghĩa chữ trông, ngu-thần trông mà đối với *Môn-cơ*, thì trông cũng như không vậy.) Ngu-thần trông có khi nó muốn nối gót *Cô-rôm-uyên* đó. Vua *Sắc-lê* đệ-nhị đã sai nước người đến thương-thuyết với nó, nó đuổi cả nước người ấy đi và chỉ nói có một câu này : « Là bay đi mau ! không có thì ta treo cổ ! » Con người đó thật là một cái mỏ người chết ! đang lúc bấy giờ, *Môn-cơ* một dạ trong thành với tòa Nghị sự *Cư-bi-ong*, dạ trung thành đó ngu thần đây cũng chẳng mấy lừa nào ; chẳng qua là *Môn-cơ* không muốn bị giết. Một việc thích khách có thể hoàn mất công cuộc của nó lại, mà công-cuộc của nó dẫu sao cũng phải làm xong ; vậy nên ngu-thần thiết nghĩ, nhưng ngu-thần nghĩ sao, xin Hoàng-thượng đừng nghĩ vậy ; ngu thần nói rằng ngu-thần nghĩ chẳng qua là một thói quen : vậy ngu-thần nghĩ rằng *Môn-cơ* chỉ ưu ưng tôn nghị sự cho tới ngày nó phá tan được tòa nghị-sự đó thôi. Người ta muốn mượn gươm của Hoàng thượng là để đối địch với *Môn-cơ* đó. Xin Chúa Trời phù hộ cho ta chớ có đối-địch với *Môn-cơ*, vì, tâu Hoàng-thượng, *Môn-cơ* sẽ đánh được ta, mà đã bị *Môn-cơ* đánh thì suốt đời bị hạ-thần không thể khuây-lãng được ! Sự thắng đó, ngu-thần sẽ cho rằng *Môn-cơ* đã biết từ mười năm về trước. Tâu Hoàng-thượng vua *Sắc-lê* đệ-nhị phải nên vì Chúa Trời, và nếu không phải là vì tôn qui mình thì cũng vì lòng mến yêu Hoàng-thượng, mà hãy chịu ở yên ; Hoàng-thượng sẽ cho *Anh*-hoàng một cái vốn nhỏ, sẽ cho *Anh*-hoàng một cái lâu-đài của Hoàng thượng. Ôi ! Chúng khoan đã ! ngu-thần còn nhớ lời điền-trừ lời điền-trừ là vừa nói điều đó ! Hoàng-thượng cũng không có quyền cho *Anh*-hoàng một cái lâu-đài !

— Sao vậy ?

— Phải, phải, Hoàng-thượng đã đoan không chừa *Sắc-lê* Hoàng-đế, mà đuổi ra khỏi bờ cõi nước ta. Vì thế mà ta đã đuổi *Anh*-hoàng ra khỏi nước *Pháp* vậy mà nay *Anh*-hoàng đã lại về đây. Tâu Hoàng-thượng, ngu-thần đâm mong rằng Hoàng-thượng sẽ cho ông anh hiền rằng ông ấy không thể ở được nước ta, điều đó không thể được, ông ấy sẽ làm mang tiếng cho ta ; bằng không thì ngu thần sẽ thân. . .

Vua *Lô-ý* thộp tức đứng dậy mà rằng :

— Thôi ! Tướng công từ chối một triệu, tướng-công có quyền được từ chối ; triệu của tướng-công là của tướng-công. Tướng-công từ chối hai trăm qui-phật, tướng-công cũng lại có quyền, vì tướng-công làm thế-tướng thì việc hòa-bình hay chiến trong nước, trách-nhiệm ở tướng-công. Nhưng tướng-công lại muốn ngăn trẫm là Hoàng-đế, không được cho chân đức tiên đế *An-ri* đệ tứ, anh họ trẫm, bạn thân nhỏ của trẫm, thì cái quyền của tướng-công đến đó là hết, đến đó là bắt đầu cái lòng sở-nguyện của trẫm.

(*Còn nữa*).

CẦN NGƯỜI LÀM VIỆC

Hiệu tôi nay cần thêm 3 người làm việc, giá lương tháng từ 15 $ 00 đến 50 $ 00.

Một người Ký-lục làm Quản-lý.

Một người Comptable.

Một người đánh máy.

Ông nào có thể giúp tôi được việc gì thì xin mời lại nói chuyện tại hiệu ĐỨC-LONG, số nhà 90, phố Mã-mây, Hanoi. 2058

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí-khách xem bảo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi sẽ mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỏ mà lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ rằng đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đóng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54 Hanoi.

Nay kính,
Ed. Montès,
54, Rue Paul Bert (Hanoi).

HỎI KẺ PHẢI ĐAU

Nay hỏi các người Nam-Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khi quan mà đã chữa thuốc không phải dường, hoặc là đã không chữa chăm chỉ nào cả, nay hỏi những người phải đau khí quản đi kinh niên, hoặc phải đau ở phổi ; nay hỏi các người phải chứng lao, nay tới khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tật đã bảo là một bệnh phổ gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền từ nhược tên. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một dời người sau cho không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được. Lợi tới nỗi đây quan trọng thế nào các người có biết không ? Nếu số bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con nói phiền nhiều không sống lượn. Người có bệnh lao mà có thể sinh con đẻ cái được, thì phải sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Hỡi người Nam-Việt, nếu các người không muốn giống Nam-Việt bao mãn đi, nếu các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy có viết thư cho hiệu Bác-sĩ MONTÈS ở số 54, *Paul-Bert Hanoi* mà hỏi mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 3 hào, Đừng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa cáp, uống một lọ, thì trẻ lẫy khỏe mạnh rõ hẳn đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ. . . 0 $ 90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon
Giá một chai là . . . . 2 $ 25

DẦU GAN CÁ THU
. . . . . 12 f. 00
$ 90 đến 2 $ 00 (tây theo giá
Nhà-nước lên xuống)

chữa bệnh ho rất thần-hiệu
(SIROP N)
Một chai. . . . 1 $ 60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »
Một lọ. . . . 4 f. 45
Độ 9 $ 70 đến 8 $ 50
Sáu lọ. . . . 24 f. 50
Độ 3 $ 90 đến 4 $ 00

Thuốc nước bổ huyết
« LE PEPTO KOLA ROBIN »
Một lọ . . . . 11 f. 50
Độ 1 $ 70 đến 1 $ 90

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA
Thuốc (mán-bà) bổ huyết
Một lọ . . . . 11 f. 50
Độ 1 $ 90 đến 1 $ 90

CACHETS ANTIGRIPPES
Tại bệnh nổi dịch : như bệnh grippe bệnh cúm, về mùa hay thường hay hại người ; biết là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu để cứu vớ về người ai cũng biết thuốc.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đồng-hồ uống một viên rồi uống nước rõ nóng đắp chiên cho ra mồ hôi. Sẽ công ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống nước nóng nhé ở người cho nóng dần thì phải trong 36 giờ là khỏi.

Bào-chế MONTÈS, 54, phố Paul-Bert, Hanoi

Ngày 13 Mai

Hỏi sáu giờ chiều — Bắn súng.

Hồi 9 giờ tối — Rước đèn có quân nhạc đi giếp đám, khởi hành từ trại quan Bouet, đường Paul-Bert, đường Amiral Courbet, đường Félix Faure, đường Amiral Potier, tòa Đốc-lý, phố Galliéni, đường Amiral Courbet, đường Félix Faure, đường Paul Bert, phố Commerce phố Khách, phố chợ, phố Pétain, phố Bắc-ninh, phố Chavassieux, phố Amiral Courbet. Đám rước có dừng lại ở những nơi này : tòa Đốc-lý, nhà thương thuộc-địa, khách sạn Commerce,

Ngày 14 Mai

Các công sở và các phố kéo cờ.

Hồi 6 giờ 30 — Bắn súng
Hồi 7 giờ — Điểm binh
Hồi 8 giờ — Nhà Giáo - đường hành lễ

Từ 4 giờ 30 chiều đến 5 giờ 30. đá bóng tại khu đất lấp sông Bonnal.

Hồi 6 giờ — Bắn súng
Hồi 7 giờ — Thắp đèn
Hồi 9 giờ — Cô quân - nhạc lại trước cửa rạp hát Tây.

Từ 9 đến 11 giờ chớp bóng

HẢI-DƯƠNG

Dường mắc nghẽn — Quan Công sứ Hải dương bá cáo rằng đường số 185 từ Đại-lãn đến Bắc nội thuộc huyện Chí-linh không đi lại được trong một tháng vì phải chữa cái cầu Cần-lai.

Tin hoa mầu. — Nguyên mấy tổng dưới, về huyện Kim-thành, và mấy tổng ở huyện An-dương, ấn vào đến là ngan, hữu ngan sông Núi-voi, ngã ba Cung đi vào, trên thì đồng chua, dưới lại nước mặn, cứ năm năm vụ chiêm nay không có, chỉ chuyên giống hoa màu.

Năo vùng, kẻ, ngô đỗ ; nào khoai lạc bầu, bí đến bông cả, có chỗ độ 10 phần chỉ còn được 2 3 phần ít lâu nay mong mưa như mong mẹ về chợ. Nếu mưa mà lại mưa to luôn 2, 3 ngày thì lại cũng hại. Không biết lòng trời nghĩ sao.

Về hưu trí. — Hôm 11 tháng tư ta, ai đi qua gare Phù-thái thì thấy nào xe, nào ngựa ngồn ngang, nào người sang, kẻ trọng đông đúc, đó là các thân hào huyện Kim-thành tiễn chân quan trợ tá Nguyễn-gia-Mỹ về hưu trí.

Trước khi xe chưa chạy, ai ai cũng đều chúc mừng ngài và tỏ tình kính mến.

Ng-v-Phẳng lại cảo.

VIỆT-TRÌ

Quan Thống-soái đi kinh lược. — Quan Thống-soái Blondlat đi kinh lược tỉnh Tuyên-quang hôm mồng 9 tây. Lúc trở về hồi 4 giờ rưỡi ngài có ghé vào Việt-trì. Ô-tô ngài có cắm một lá cờ con. Ở Việt-trì có điểm binh chào ngài ngay lúc ngài dừng xe bên cổng trại binh. Quan Thống soái có vào coi trại binh, đến 5 giờ ngài lại trở ra về Hanoi.

NAM-ĐỊNH

Ai tin. — Bản quán vừa được tin buồn cụ Nguyễn-quang-Thức, nguyên Phủ-ninh huấn-đạo, là thân-phụ ông Nguyễn-quốc Thành thương chính phán-sự tại Bến-thủy và cô Nguyễn-thị Yến, giáo-học trường Nữ-học phố Hàm-long Hanoi và nhạc-phụ ông Bùi-đức-Long thầy thuốc tỉnh Ninh-bình mới tạ thế ngày 8 Mai 1922 tại làng Long-đầm, xã Tang-trữ, tổng Bái-dương, huyện Nam-trực, tỉnh Nam-định. Năm nay cụ hưởng thọ 60 tuổi. Đến ngày 18 tháng tư ta này, thì cải đám cụ ở Tang-trữ.

Những người quen biết cụ xưa nay ai cũng có lòng yêu mến và tôn kính cụ vì học thức và đức hạnh, nay được tin này thì chắc là lấy làm tiếc lắm.

Bản quán xin có lời chia buồn cùng cụ bà và những người thân cụ.

PHÚ-LÝ

Thời bùa mê. — Ở đây thật là lắm chứa thời bùa mê, trên báo-chương đã đăng biết bao lần, chốn công-môn đã bỏ biết bao bận, thế mà không sao tiệt được giống, thực đáng phê thay. Mới rồi ở chợ Mới-bầu lại có một bà lão đổi bạc gấy lấy bạc thật, bị 2 người đàn ông thời bùa mê lấy mất 10 đồng bạc, đến lúc tỉnh thì tiền đã không cánh mà bay tất cả.

Hòa tai ở trong rạp hát. Hôm [illegible] Tuanh [illegible] vào rạp hát Tuanh [illegible] xảy ra [illegible] vì [illegible] ở [illegible] ra [illegible] đến [illegible] mà [illegible] mất vui, mà sinh ra sợ, ngay người ngồi gần đấy bị bỏng ở tay, và một người bị đầu bắn cháy xém cả vai lẫn áo, trong lúc hoảng hốt người ấy vừa chạy vừa kêu lại vừa phải lửa cho nên mới đến bị thương bơi nặng, chứ nếu biết cản « giải y nhi thoát » của rạp tưởng vẫn thường mới thì cũng không việc gì.

Cái hỏa tai ấy chỉ làm cho hai người xem hát phải vào nhà thương và chỉ rạp mất vài ba cái *phông* và cái đèn mà thôi. Chớ ngoài ra không thiệt hại gì cả. Thế mới biết việc gì ta cũng không nên sơ-phóng.

HONGAY

Phát hỏa. Hôm thứ bảy 6 Mai ở phố đường xe phát hỏa, ngọn lửa bốc lên rất to. May được lúc bấy giờ là hồi 5 giờ chiều, các người đi làm đã về đông, cho nên đến chữa tắt ngay, cháy mất có 3 nóc nhà tranh, thiệt hại không mấy, ở đây nhiều nhà tranh ở liền từng lượt, mà nhiều nhà cứ để bếp lò cả ngày không tắt, mỗi khi không cẩn thận thì thường bị cháy luôn. nhất là về mùa nắng nực này lại càng hay cháy.

Trịnh-đình-Rư

CAO-BẰNG

Dịch trâu bò. — Thể lệ trong ngày định ngày 8 Mars 1922 công bố rằng xã Kim-ma tổng Kim-ma châu Nguyên-bình có dịch trâu bò thì nay thì hành cả trong xã Vĩnh tho, tổng Lệnh - cam châu Hà - lang, Đại-lý Quảng uyên

LẠNG-SƠN

Thiếu chút vệ-sinh. — Ai đi qua phố Thợ-may mà xem, trông thấy hai cái rãnh chảy qua đường cái mà ghê, mà tởm. Nước đen sì-sì, mùi hôi thối đủ các thứ (gồm [illegible] cỏ đến mà rêu mình !) Đi qua đấy nhức đầu nhức óc muốn đi cho mau, lắm khi đi xe qua, nước bẩn vung cả lên người, thực là bẩn quá.

Ước ao rằng quan trên nên sức cho sở Lục-lộ tu bổ lại hai cái rãnh ấy cho hợp cách vệ-sinh và sửa cả con đường ở đấy. vì cũng xấu lắm rồi, thì dân ở xung quanh đấy được ơn nhiều lắm, kẻo mùa bức này mà lại sinh bệnh như năm ngoái nữa thì tai hại biết chừng nào. L. D. T

VIỆC TRONG KỲ

THANH-HÓA

Đã ăn trộm lúa lại đánh tuần phu. — Mới đây người ta có khiếng lên nhà-thương hai người tên là Mai-văn-Sâm và Mai-văn-Trăng ở làng Kỳ-đà, thuộc huyện Hậu-lộc tên Trăng bị toạc đầu và mình mẩy cũng chân tay bị người ta đánh đau lắm, và tên Sâm cũng bị toạc đầu và gãy xương ống tay bên phải. Cả hai tên đều khai rằng : đêm hôm mồng ba tây vừa rồi tên Trăng là tuần-phu đi tuần canh lúa cùng với hai người phu nữa tới cánh đồng trông thấy một tại độ 15 người ở làng Phù-lạc sang gặt trộm lúa của làng họ. Họ thấy vậy liền bỏi thì bọn ăn trộm lúa ở lại mà đánh, đến nỗi tên Trăng bị thương đau ; tên Sâm là anh tên Trăng ở nhà nghe thấy tiếng kêu chạy ra, thấy em bị thương đau thì lại ôm lấy em, cũng bị bọn ăn trộm lúa xô đổ đòn cán chẳng đánh cho toạc cả đầu gãy cả xương ống tay phải bỏ chạy. hôm sau lên nhà thương liền, còn tên Trăng bọn ăn trộm đánh rồi lại kéo về đình làng chúng nó chực và thế sự nọ sự kia sau phải khiêng quan sở tại về khám, mãi đến sáng mồng 6 mới đưa lên nhà thương điều trị.

PHÚ-YÊN

Rùi ro. — Ở phủ Tuy-hòa có một thầy chữa, nhơn khi rảnh rang kẻ ra vườn xem hoa, ngó lên cây thấy thầy trái sum sê khiến cho thầy ấy phải chảy rãi mà thèm. Liền leo lên cây, tức đang chọn lựa cành cây cho chắc mà vịn để kẻm nắm ba quả nhai chơi, vừa xảy tay ngã xuống đất mà chết.

Thương thay cho thầy ta vì sự ngay bến nỏ xảy tới cho như vậy, và lại tiếc cho thầy ấy chưa được toàn trải ngọt cay mà đã phải từ trần.

Một mạng thanh hai. — Tại Sông-cầu có một người tính tuần sai vì sự kiện-cáng mà trở lại đánh lộn với một người cai Quan đã xử tội làm ăn nên tháng. Có một bên anh ta vì sự phiền rồi ấy về trong vẫn giận vợ mà vợ ấy đã có khi chưa bụ tử.

Nay đương con [illegible] kể người [illegible] khoang cụa, [illegible] mà đi [illegible] vẫn vẫng về và hiềm hóc kia anh liền trở chuyện về tình cũ nghĩa xưa, ân nồng cùng nhau được một đôi lát thì kiếm cách dụ vợ mà lấy dao chém đứt ngang bắn cổ ả nầy phải chết tươi rồi thì anh ta cứ để im đó mà bỏ đi cách độ chừng 1 kilomètre thì tới một cái quán gọi là quán só, anh ta lấy giây thắt vòng lại và cột lên trên một cái cây bàng to lớn kia rồi giong cổ vào mà thắt lại rồi phải chết.

Khi đã có người đi đường thấy mà hỏ hoán lên thì là nở tại trình bẩm lại quan. Quan bèn đi xét hai thấy ấy thì quả như vậy, cho phép đem chôn. Mấy ra có dấu tích rõ ràng rằng chồng giết vợ rồi tự tử, nên trong làng chẳng có sự gì hoạn nạn.

Một người đọc báo lại cảo

QUẢNG-CHÂU-LOAN

Bệnh nội. — Trẻ con đứa nào cũng mắc sởi nặng lắm có đứa đi lớn mà đến nỗi không chữa được. Hễ đứa trẻ nào cho vào nhà thương chữa thì khỏi mà uống thuốc bậy là can gia.

Tù sông. — Hồi năm giờ chiều 28 Avril có một tên tù người bản bạn thực thành ra giam tại nhà phạ chính chạy thoát được ra ngoài cửa may đâu có một người đội dương coi tù làm đứng đấng xa nom thấy kêu lên, thời có một người lính khố xanh đi gần đó quay lại đuổi, tên tù lấy chạy độ 500 thước gần đến cổ cái tường cao của một nhà phú thương, nó nhảy qua [illegible] Ngay lúc ấy có nhiều người tiếp đến vừa lính vừa những người đội coi đề-lao tìm mãi sau có người lính khố-xanh tóm được nó.

Tào gan-thật, nhà pha năm bảy từng cửa tường cao với vội mà nó ra giữa ban ngày. Sau quan bỏi nó thì nó khai nó chạy ra cửa chính.

Nghe đâu quan đã bắt phạt người gác cửa, và thưởng cho người đội trông thấy kêu lên được 5p.00 và tên lính bắt được 5p.00.

Mẫn Khanh.

Vật được nhà gà bạc. — Có một chủ ở phố Khách mấy tháng nay chuyên về nghề gà bạc lậu mà sinh nhai, đêm nào cũng có, kín đáo lắm nên khó bắt được. Đêm hôm 1er Mai đương lúc cay ăn thua chẳng biết làm sao các chủ gà tới vỗ lên với nhau lên cả lên, thời may tiện gần đấy có lính tuần phòng vào điện các chủ đi ngay. Hôm sau quan chúa tỉnh có ra lệnh cấm ngặt lắm, nếu còn bắt được ai đánh bạc thì bỏ tù. Vậy người mình ai là người mau mê nên chừa đi, kẻo có khi mất danh giá và mất cả đến đường ninh nhài của mình nữa.

Ai cũng học thuộc lòng câu : « Có bạc là bác thằng bần » mà sao vẫn hãy còn cứ mê man thế ? Tôi chẳng dám can đâu, nhưng chỉ e nếu bị tóm thật là khổ lắm. Vậy ta cũng nên nghĩ hè một tuần thì hay hơn. Ngày xuân ta hãy còn dài...

Một hiệu sấp mở. — Nghe đâu ông Trần-công Phú làm cai Lục lộ mới xin từ việc định mở một hiệu đóng bàn ghế và các thứ đồ gỗ. Nếu cửa hàng bàn chạy thì chẳng là một điều vẻ vang cho người mình ra ! Vì xưa nay người Tau quen thu hết lợi quyền buôn bán ở nước ta mà nay người mình lại mở được một cửa hàng bán tại đất Tàu thì cũng đáng mừng lắm vậy.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các lĩnh-gửi ông nào mua thì gửi tiền cho bổ không sẽ tiền gửi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. " Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho gọn.

Một bộ Bác-kỳ Chính-trị (Điều-lệ) 3 quyển

Bộ luật này của ông Ngô-nhật-Thăng, Hàn-lâm Tu-soạn, đã dịch ra chữ quốc-ngữ, mà quan Thống-sứ Bắc-kỳ đã thông sức cho nhân dân hạt Bắc-kỳ nên mua xem (từ tháng tư số 81, ngày 14 tháng 4 năm 1921). Nay nhân dịp các trường công tư hạt Bắc-kỳ, sắp phát phần thưởng, trước khi nghỉ hè, cho các học sinh ; ai nhẽ đỗ ông Hàn Thăng bán hạ giá, mỗi bộ non nửa số tiền, để các trường công tư có thể mua bộ luật ấy mà phát phần thưởng ; trước là một thứ phần thưởng quí cho các học-trò, sau là để cho phụ huynh và người trong làng được xem, thông hiểu và tuân giữ luật-lệ trong nhà nước, thì thật là hữu-ích cho mọi người. Giá bán : mỗi bộ 1 đồng bạc, tiền cước mỗi bộ 2 hào. Lại bán hạ giá một bộ 3 quyển : Tam-thiên Pháp tự diễn ca, Đông-Pháp địa-dư diễn ca và Đông-Pháp quan chế giải âm. Mỗi bộ bán 5 hào. tiền cước 1 hào một bộ. các tiền giả tiền trước. Bán tại số nhà 24 Đường Huế, số 70 Hàng Điếu, Hà-nội.

Bộ sách này Đức Boàng-thượng đã ngự lãm và đã gia ban cho kim-tiền để nhị hạng.

Bán tại số nhà 70 Hàng Điếu MỘT CÁI XE ĐẠP [illegible] 250 p.

BÁN CÁI NHÀ số 24 Đường Huế, có lầng gác, hơn 2 trăm thước tây vuông, gỗ lim xanh, lợp ngói tây. Ai mua hỏi tại số nhà đó. Giá nhất định 9 nghìn đồng bạc. 2057

BÁ CÁO VIỆC RIÊNG

Bản quán mở ra mục này, để đăng những tin tức có ít việc riêng, giá đăng hết thảy mỗi lần mười, để có thể tỏ [illegible] những việc đáng ở mục này, ai bị tin, người ta nhận trách-nhiệm, chớ bản-quán không biết thực hư thế nào cả.

Tân tôi là Nguyễn-văn-Thường, trợ giáo trường Hữu-thanh cũ, huyện Thanh-oai tỉnh Hà đông, có đem một em gái con ông cậu đẻ tiện theo học tiếp là Nguyễn-văn-Ngữ quán làng Kiều-hành, tổng Hành-nha, phủ Xuân-trường, tỉnh Nam-định, 13 tuổi đầu hai ca-rê mặt vuông, hai bên tai đều thêm hai cái lỗ như mũi giải chàm, mình đậm đà, lúc nó đi mặc áo vải thâm, quần trắng. Hôm mồng 5 tháng hai tự tư nhiên nó trốn đi. Bỏ đồ các ngỏ đi tìm không thấy và cũng đã trình sở Cảm, sở Mật-thám Hanoi.

Thấy sự phụ tử tình thâm, bảo gì gây thêm xót. Nên tôi kính nhờ tòa báo đăng để trình các ông các bà nào có lòng yêu trẻ thấy nó lạc loài, thương tình cưu-dưỡng hoặc thấy nó bơ vơ ở đâu xin cứ ông các bà làm ơn mách nào cho, thì sau tôi sẽ thân hành đến cảm tạ. 3254

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài dượt-báo rằng : phàm những số tiền quá hai hào (0 $ 20) trở lên, thì xin gửi bằng măng-đa (mandats-postes) ; chớ đừng gửi bằng timbres.

« Những số tiền trong hai hào mà trả bằng timbres xin gửi bằng tem giấn thư (timbres-postes), từ thứ 0 f. 10 (0 $ 04) trở xuống ; chớ đừng gửi bằng timbres-quittances, timbres proportionnels hay timbres de dimension.

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ

Tổng-cục ở số 18, Phố Mã-Vỹ
Ăn-quán ở số 46, Phố Hàng Bồ } HANOI

ĐIỆN-THOẠI SỐ 167

Thưa các Ngài,

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ chúng tôi đã mua được cái nhà in ĐẠI-PHÒNG-DỤC-KÝ ở phố hàng Bồ, số nhà 45, kể từ ngày 4 Mai 1922 mà đi thời chúng tôi nhận nhà in ấy làm của thư-xã ; chúng tôi lại mới nhận được máy in chữ in ở bên Tây gửi về nữa, thực có thể làm được hết các việc in. Vậy xin các Ngài có dùng đến việc in sách vở, thư thiếp, giấy má gì thời xin gửi thư cho Bản-xã chủ-nhiệm là :

M. TRẦN-QUANG-HUY
Directeur de la Société ÍCH-HỮU THU-XÃ
HANOI

3257

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thường làm ở bệnh-viện Bắc-kinh bệnh-viện Tsuie, Fez, Rabat, Casablanca Port-Lyautey (Algérie) Mới

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang-mai

Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, 12

KHÁM BỆNH : 6 $ 3 đồng một lần

3210.

CÁC CUỘC ĐI XEM SĂN-NHIÊN

Tối thứ năm :
QUỈ ĐOÀN GIA TỬ

Tối thứ sáu :
HOÀN KIM NGỌC TỬ

Một người lạc mất của con giai tìm đâu cũng không thấy. Sau bắt được 300 lạc bạc đem là của phi-nghĩa không dùng, cố đi tìm người mất của mà trả lại, vì thế mà tìm thấy con.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 10 Mai đến thứ ba 16 Mai 1922

Sẽ bắt đầu ban ngày thứ năm để chế nhạo chớp tối 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 6 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »
Các việc lớn trong thế giới

SAPPHO
Phiến ảnh đại mỹ thuật Đại pháp đài 4 hồi
HỒI THỨ 1 và 2
Nghỉ

SAPPHO
Chớp nốt hồi thứ 3 và 4.

ANH EM CHÍ THIẾT
Hài-kịch rất buồn cười ! Không thể nào nhịn được.

Tuần-lễ sau sẽ chiếu phiến ảnh
LE DESTIN ROUGE
Rất hay ! rất lạ !

Từ 1er Avril giờ đi
Xin [illegible] *có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy*

TOURNÉE DE MUSIC-HALL

M. ABEL MAJUREL chủ-nhiệm
PHƯỜNG CA-VŨ và NHẠC THÁI-TÂY
Tại Rạp Cơm Ba Từng
ở một buổng rất to có quạt máy nhiều

Thứ năm 11 Mai 1922
Đúng 9 giờ sẽ có :
Hòa-nhạc của cả Phường Hát
và diễn một tích con, đề-nhan là
MỘT LẦN MÊ TÍT !!
Trong nhà gác đồng hồ cười bỏ bụng !

CẢN-CÁO. — Xin đừng mang các cô thiếu nữ đi xem riêng tối hôm nay.

Giá chỗ ngồi :
Biệt hạng. . . 2 $ 50
Hạng nhất . . 1 $ 50
Hạng nhì. . 0 $ 50 người thường
— . . 0 $ 40 binh-lính

Bán vé trước ở Hôtel Métropole
3255

NHÀ BA MŨI

55 giây nói 225

Nhà ba mũi cho thuê các thứ xe ngựa, Hiệu giồng rằng « M. Tê-duy-Tư » ở phố Francis Garnier, số 13, Hanoi, mới mua lại của M. Aviat ở phố hàng Vôi, các thứ xe ngựa đẹp, bánh caoutchouc cho thuê đi, hay đám cưới thời Sais mặc quần áo chỉnh-đốn theo lệ lối đám cưới.

Qui-khách muốn thuê, xin mời đến bản-hiệu nhà Ba Mũi, ở phố hàng Long, số 48, (Route Mandarine).

Có đóng các thứ xe mới và chữa, và bán yên ngựa đồ xe.

Hay cáo-bạch [illegible]
Quinh, 8, 7, 1921. Kính

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

THƯƠNG GIỚI TÂN VĂN

Tàu tới tàu đi

Tàu *Eubée* chừng 27 Mai thì ở Haiphong sẽ chạy vào Saigon và sang Pháp.

Tàu *Azay-le-Rideau* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp ngày 21 Avril.

Tàu *Amiral Latouche-Tréville* ở Port-Saïd đã chạy đi Djibouti ngày 3 Mai.

Tàu *Amiral Ponty* ở Marseille sẽ chạy sang Đông-pháp ngày 25 Mai.

Tàu *Porthos* ở Thượng-hải sẽ khởi-hành ngày 11 Mai. Chừng đến 16 Mai thì tới Haiphong.

Tàu *Chambord* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp và Nhật-bản ngày 5 Mai.

Tàu *Hanoi* mang thư đi Hoi-hao, Quảng-châu-loan và Hương-cảng, đến ngày 12 Mai hồi 8 giờ sáng ở Hai-phong sẽ khởi hành.

Tàu *Orénoque* ở Saigon đã chạy ra Bắc ngày 10 Mai. Chừng ngày 15 thì tới Haiphong.

Tàu *Armand Béhic* ở Marseille đã chạy sang Đông-Pháp và Nhật-bản ngày 5 Mai.

CÁO-BẠCH

Ngài nào muốn thửa đồ gỗ trạm và trơn, thì xin đến hiệu Thuận-Lợi, 37, phố Hàng Mã-mây, Hanoi ; hiệu tôi làm được bàn ghế kiểu tây, kiểu ta, kiểu tàu vân, vân.

NGUYỄN-VĂN-THUẬN
Sculpteur
37, Rue des Pavillons-Noirs, Hanoi
2094

Lắm kiểu nhiều mùi

GIÁ LẠI HẠ

TIẾN - HÀM
BOTTIER — CHAPELIER
7, Rue des Caisses, Hanoi
2180

NAM-THỊNH, Tailleur

SOIERIES NOUVEAUTÉS
6, Rue des Cantonnais
HANOI

Bản-hiệu bán và may các thứ quần áo Annam và quần áo Tây.

Gấm, vóc, nhiễu, sa tây, satin, dạ, len, hàng Saigon, hàng Bắc kỳ, không thiếu thức gì, v. v.

Mới lại vải imperméable mùi cực đẹp, để may áo đi mưa.

2015

Chúng ta nên lại cửa hàng này mà sắm đồ gỗ nhiều kiểu mẫu mới chế ra đẹp lắm và hạ hơn cả.

Cửa hàng tôi chuyên môn đóng và chế kiểu mẫu đồ gỗ rất đỏ soi và bán giá phải chăng, có in cả catalogue theo như lối bên quý quốc vẫn gửi sang bên này để hiểu các quý khách ở xa xứ muốn thì cho người nhà lại lấy hay là gửi thư lại thì tiệm đính theo cả timbre tâm tiền phí tổn gửi đi biếu các quý khách xem.

LƯU-BÁ-VI, Propriétaire
VĨNH-XƯƠNG
85, Rue Paillonneau tức là phố Lò-sũ, Hanoi
Téléphone 218
2031

Nhà Bán đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

RƯỢU

QUINQUINA CUSSAC

Rất bổ

dùng cho những người ốm yếu.

BÁN TẠI

NHÀ

GUIONNEAUD FRÈRES

ở Hanoi-Haiphong, và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.

2030

HIỆU BÀO-CHẾ và LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông BOLBÉ để chữa a-phiện
SOLUTION R. BOLBÉ
2 $ 50 một chai

Theo luật mới — Muốn dùng thuốc này phải xin đơn quan Đốc-tờ người Pháp thì mấy có thể mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ

Thuốc bổ sức: kém ăn ngủ, mệt mệt không muốn làm việc gì; dùng thuốc này hay lắm!

Máy thứ [illegible]
Các thứ thuốc nước đựng lọ kín đã tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE

Thuốc tiêm gọi là 914, *trị bệnh Giang-mai*

Thuốc ho-gió SIROP PECTORAL *đặc-cổ, sổ-mũi.*
Thuốc này *chỉ người lớn dùng được thôi*

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc uống — 2 $ 00 lọ 30 viên
thuốc thụt — 0 $ 90 một chai

Chữa các chứng lậu: chứng lâu mới hay cũ; uống thuốc cachets antiseptiques và thụt thuốc blenhorrhicide của Bản-hiệu thì chắc khỏi. Thuốc này đã chữa được vô số người phải bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ

Trị những bệnh đàn bà như: Kinh nguyệt không đều, hay là khi hành kinh đau đớn mình mẩy, như đau bụng, gió con, uống thuốc này đổi màu sắc lấy lại màu tốt trong mình đã hao kém.

ĐỒ BUỘC THUỐC
đồ dùng để thí-nghiệm [illegible]

ĐỒ MỔ-SẺ
Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc ảnh hiệu LUMIÈRE [illegible]
và giấy ảnh, thuốc *Citrate* và thuốc *Bromure*
Bán cuộn và bán bao kín

Bán cất và bán lẻ

« THUỐC DÉRÉ »
0 $ 90 một chai 1/4 litre

Trị bệnh giang mai bất kì mới hay cũ. Dùng thuốc 914 rồi thì nên uống thuốc này cho tiệt nọc! Dùng thuốc khác rồi cũng cần phải uống thuốc này thì mấy chắc khỏi hẳn được! Thuốc này rất hay, rất quí; vì chẳng hại gì đến cơ tinh dục, lại bổ sức cho người có bệnh.

Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai lớn litre. Giá có 3 $ 00 mà thôi.

CHÈ ĐẦU XUÂN

Thưa các quý khách.

Chè hiệu Sinh-thái và Ninh-thái là chè thực tốt đã lâu nay Xã-hội ai cũng công-nhận cho là thứ chè thứ nhất, ngon, thơm.

Vậy nay hai hiệu đó giao cho chúng tôi đại lý để hầu tiếp các quý-khách ở xa muốn dùng ít nhiều thời cứ gửi về chiếu cố cho, không hề nhiều ít chúng tôi xin gửi lên hầu ngay (cách lĩnh hóa giao ngân).

2020 SI
49, Rue des Cantonnais, Hanoi.

THÁI-HUNG

21, Phố Hàng Bông, 21
HANOI

Kính trình các quí-khách, Bản-hiệu bán đủ các thứ mũ kiểu mới thật nhẹ (Casques Fantaisie) các thứ mũ máy (Chapeaux piqués), mũ feutres đủ các thứ mùi và khăn xếp nữa.

Bản-hiệu có nhiều thợ khéo, làm rất tinh-xảo, kỹ-lưỡng, nhanh-nhẹ. Giá bán hạ hơn các nơi.

Bản-hiệu có bán buôn, bán lẻ đi các tỉnh. Các quí-khách ở xa muốn mua hàng ở bản-hiệu xin viết thư lại. Bản-hiệu sẽ gửi hàng đi ngay, theo lối lĩnh hóa giao ngân (Contre Remboursement). Xin các quí-khách chiếu cố.

2028 THÁI-HƯNG kính bạch.

HIỆU BÁN KÍNH VỆ-SINH

Bản-hiệu bán đủ các thứ kính vệ-sinh xem sách, cận thị, các thứ kính đường mục đủ các mùi; kính đi ô-tô và tàu bay, nhiều kiểu lạ và đeo trông rất nhã mà giá lại rẻ hơn mọi nơi. Xin mời các ngài chiếu cố đến xem, bản-hiệu đã có riêng một tay chuyên-môn thạo về nghề thử kính để hầu tiếp các ngài.

LY-SENG-BAO dit CHEONG-HING
42, Phố hàng Bồ,
2033

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ

Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư.
Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 67, SAIGON
Giá mua đồng niên 5 $ 00

Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh-tế rất có ích cho tất cả mọi người. Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lẽ nói rất dễ dàng lý-thú.

潘 德 成

PHAN-ĐỨC-THÀNH

GRANDS ARRIVAGES SOIERIES
CHINOISE, FRANCAISE, TONKINOISE, DIVERSE ÉTOFFES ET THÉ DE CHINE

Bản hiệu bán đủ các thứ hàng Tàu, hàng Tây, hàng ngoài Bắc, các thứ vải và chè Tàu Đầu-xuân thực hiệu, may quần áo Annam và quần áo Tây, đủ các lối

Bản hiệu có bán vàng diệp Vĩnh-thịnh-long chính-hiệu

GROS & DÉTAIL

HANOI — 2, Rue des Cantonnais, 2 — HANOI

Kính trình các quí khách biết cho rằng bản hiệu chúng tôi bán nhiều các thức tơ lụa gấm vóc kê khai sau này :

Hàng Bào đại-triều đủ các phẩm, Gấm bông vàng hạc, Gấm thất thể, Gấm mặt chăn, Gấm dùng may ghế đệm, kim ngân đoạn thâm huyền, satin hoa trơn, nhiễu các thứ mùi, cachemire, alpaga, thượng hải tàu, sa vân-minh, sa tây hoa và trơn, Long sa trơn, cẩm châu hoa, kim tiền tây, dạ nhung, the xuyến linh trừu hàng Saigon, các thứ lĩnh Bưởi the sa lượt hàng Bắc kỳ, dạ fantaisie may áo pardessus, dạ đen, serge may quần áo tây, và các thứ tây tàu không thiếu thứ gì, lại có cả các thứ đồ làm lễ nhà thờ ở bên Đại pháp mới sang mà bán giá nhất định không phải mặc cả, xin mời các quí khách chiếu cố đến mua giúp cho, còn như các quí khách ở xa mà muốn lấy mẫu (échantillons) và hỏi giá hoặc mua hàng thì bản hiệu sẽ gửi ngay và xin khai giá minh bạch. Hàng hóa mà gửi đi xa cũng tính giá như là các quí khách đến tại hiệu vậy. Hiệu chúng tôi lại có cả thợ may quần áo Tây, và quần áo Annam rất khéo và bản hiệu đã thì lấy những người thợ thật là có trí khôn và rất khéo.

Các quí khách nào muốn may quần áo xin gửi cho một nửa tiền trước còn thì bản hiệu sẽ gửi Contre Remboursement.

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại dễ tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán 2048

CÁO-BẠCH

Chúng tôi kính trình các quí-khách biết rằng chúng tôi thuận bán chịu Phốt-phát (Phosphates), đến mùa tháng mười gặt rồi mới lấy tiền, song những các nhà tư mà mua thì phải có gì chắc chắn để gửi chúng tôi làm tin, như là: đồ bản của nhà ruộng nương (Titres de propriétés), phiếu Quốc-trái. (Titres d'Emprunt Français) phiếu Đông-pháp công-thải (Titres d'Emprunt Indochinois) vân vân.

Những giấy phiếu Quốc trái, công thải mà chúng tôi giữ để làm tin thì bao giờ cũng vẫn là của những các nhà mua hàng chịu đem gửi; mà khi đến hạn giả tiền mua chịu hàng rồi thì chúng tôi giả lại các giấy mà ấy, mà nếu đang khi chúng tôi giữ các giấy mà ấy có phiếu nào được mở trúng số thì cái số ấy vẫn thuộc về của người có phiếu đem gửi.

Những các làng đã cải lương rồi mà có những giấy phiếu ấy có thể mua chịu được phốt-phát, muốn biết cách thức mua chịu phốt-phát thế nào thì các làng ấy cứ hỏi tại các tòa Công-sứ.

Kính cáo
SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN.
133, Avenue Paul Doumer,
HAIPHONG..
2035

Nº 78

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Lệ minh-đường mới thuật chuyện gặp *Khang-nhược-sơn* cho nghe, lại bảo nàng rằng :

— Em cũng không ngờ ngày nay lại gặp chị đây.

Nàng *Tố-hoa* lại cả cười mà bảo rằng :

— Tiểu-thư thật dở dại quá! thi đỗ trạng-nguyên, tưởng đã quá phận rồi, lại còn dám kết-duyên với con quan thừa-tướng. Ấy may mà hôm nay gặp tôi, giả sử là tiểu-thư con quan *Lương* thừa-tướng thật thì biết làm thế nào ?

Lệ-minh-đường nói :

— Việc này là bởi tại quan *Lương* thừa-tướng lập kế bắt em phải lấy, không lấy sao được. Em vẫn định bụng thú thực cùng tiểu-thư xin giấu kín cho, chờ khi gặp *Hoàng phủ thiếu-hoa*, sẽ nhường tiểu-thư làm chính thất, còn mình thì đành phận nhận làm thứ phòng, để thờ chung một người quân-tử. Em chắc rằng thế nào tiểu-thư cũng thương tình em mà phải nghe lời.

Nàng *Tố-hoa* liền thở dài mà than rằng :

— *Hoàng-phủ* công-tử khéo tu quả phúc từ bao giờ mà kiếp này được bà vợ hiền đức như vậy. Đã vì công-tử rắp sẵn mối lương-duyên, người thế thật là ít có!

Lệ-minh-đường nói :

— Đó là bổn-phận của người đàn-bà, hà-tất chị lại khen quá! Khi em ra đi, đã tiến-cử chị thay em mà kết duyên cùng *Lưu-khuê-bích*, thiết tưởng cũng là một việc hay, cớ sao chị giắt dao hành thích, rồi gieo mình xuống sông? Em nghĩ thật đã không hiểu.

Nàng *Tố-hoa* mới thuật chuyện cho nghe từ khi *Hoàng-phủ* công-tử đến thì bản nàng đã nằm mộng thấy cùng *Hoàng-phủ* công-tử thề ước với nhau ở chốn hoa viên. Vả nàng cũng biết *Mạnh* tiểu-thư là người đại lượng, sau này tất nàng được đi bồi-giá. Vì thế mà nàng thủ tiết.

HỒI THỨ XXX

Nàng *Tố-hoa* thuật chuyện cho *Lệ minh-đường* biết là mình cùng *Hoàng-phủ thiếu-hoa* thề ước với nhau ở trong giấc mộng. Lại bảo rằng :

— Tôi cũng chắc tiểu-thư là người đại lượng, sau này tất cho tôi được đi bồi giá. Không ngờ tiểu-thư ra đi lại lập kế tiến-cử tôi, thân-mẫu tôi tham sự phú-quí, mới ép tôi phải thay tiểu-thư mà về nhà họ *Lưu*. Tôi sở dĩ giắt dao hành-thích, một là giữ cho trọn lời thề ước cùng *Hoàng-phủ* công-tử : hai là muốn báo thù cho tiểu-thư, may sao gặp bà *Cảnh* phu-nhân đây cứu vớt, rồi nhận tôi làm nghĩa-nữ ; bây giờ tôi lại được gặp tiểu-thư, thật là trời có lòng tựa chúng ta vậy.

Lệ-minh-đường hỏi :

— Chị đã muốn giữ lời thề-ước cùng *Hoàng-phủ* công-tử ở trong giấc-mộng, cớ sao chị lại còn ném quả cầu để cầu-hôn ?

Nàng *Tố-hoa* nói :

— Việc này là tự ý hai vợ chồng *Lương* thừa-tướng ép tôi, tôi đã định liều mình tự-tử, bỗng mộng thấy Nguyệt lão tiên ông đọc cho nghe một bài thơ. Tôi ngẫm trong bài thơ, đoán là được gặp *Hoàng phủ* công-tử. Đến khi tôi lên lầu, không trông thấy *Hoàng phủ* công-tử đâu, tôi lại toan tự-tử thì thấy các đồ sính-lễ đưa đến. Tôi nhìn các đồ sính-lễ, phần nhiều là di-vật của tiểu-thư, đoán chắc rằng tiểu-thư cải dạng nam-trang, thi đỗ trạng-nguyên đó. Tuy vậy mà tôi vẫn còn ngờ lắm, chẳng biết có phải hay không.

Nói xong, liền thò tay xuống gầm giường cầm một lưỡi dao sáng quắc đưa cho *Lệ-minh-đường* xem. *Lệ-minh đường* hỏi :

— Nàng đã thuận kết hôn, cớ sao còn giấu một lưỡi dao sắc ở dưới gầm giường, hay là lại muốn hành-thích để giết em đó chăng ?

Nàng *Tố hoa* nói :

— Không! Số là tôi chỉ sợ rằng không phải tiểu-thư. Nếu không phải thì đợi khi hợp-cẩn, tôi sẽ tự-tử. Tôi vì một mối nhân duyên này mà thật đã đứt ruột héo gan. Ngày nay nhờ có tiểu-thư làm ông chồng giả thì *Lương* thừa-tướng từ đây khỏi ép gả cho ai. Hai ta sẽ dốc lòng mà đợi *Hoàng-phủ* công-tử.

Lệ-minh-đường nói :

— Vì em mà khiến cho giai-kỳ của chị phải chậm trễ bấy lâu. Sau này được gặp *Hoàng phủ* công-tử, xin nhường chị làm chính-thất.

Nàng *Tố-hoa* giật mình kinh sợ mà đáp rằng :

Hai mẹ con tôi chịu ơn nhà tiểu-thư to lắm, chưa biết lấy gì mà báo đáp, chỉ xin làm thứ-phòng, cũng đã mãn nguyện rồi.

Hai người nói xong, cùng nhau cả cười. *Lệ-minh-đường* cao-hứng, ẵm nàng *Tố-hoa* lên trên đùi mà khen ngợi rằng :

— Cái dung-nhan của chị như thế này, thật khiến cho em cũng phải xiêu lòng.

Nàng *Tố-hoa* giơ tay bên hữu kề vào vai *Lệ-minh-đường*, rồi cười mà bảo rằng :

— Ô hay! thế nào tiểu-thư lại thích tôi thế ?

Lệ-minh đường nói :

— Ngày nay ta đã là vợ chồng cùng nhau, tất phải yêu nhau mới phải chứ.

Nàng *Tố hoa* nói :

— Nghĩ cũng buồn cười! tôi đã hai lần nhập-phòng mà vẫn cũng chưa chuyện gì!

Lệ-minh-đường nói :

— Em nay tài-mạo song toàn, chị kết duyên cùng em, chắc hẳn bao nhiêu phụ nữ ở trong kinh thành này, đều phải ghen thay với chị!

Nàng *Tố-hoa* nói :

— Nào ai có ngờ đâu quan trạng-nguyên lại là người vô-dụng! Giả-sử tôi là tiểu-thư con quan Thừa-tướng thật thì sáng mai chắc đã làm chuyện buồn cười.

Lệ-minh đường lại thuật chuyện cho nàng *Tố-hoa* biết là tối hôm ngày vừa rồi cả thân-phụ là *Mạnh-sĩ-nguyên* cũng không hề nhận ra, huống chi là chị, khi nào đã biết được thực hay là giả.

Nàng *Tố hoa* nói :

— Tiểu-thư ngày nay đắc chí, so với trước lại có phần xinh đẹp hơn nhiều.

Nàng nói xong, liền quay mình lại, hai tay ôm lấy cổ *Lệ minh-đường*, ghé miệng vào má mà hôn, rồi bảo rằng :

— Cái dung-nhan của tiểu-thư, thật khiến cho người phải chết mệt!

Hai người cởi bỏ áo ngoài, rồi trèo lên giường, cùng nhau nằm ngủ. Cái tình yêu mến, lại đằm thắm hơn vợ chồng. Sáng hôm sau dậy sớm, khi rửa mặt xong, *Lệ-minh-đường* chải đầu cho nàng *Tố hoa*.

Có đứa nữ-tỳ chạy lên mách với vợ chồng *Lương-giám* rằng :

— Quan trạng nguyên ở trên lầu, đang chải đầu cho tiểu-thư.

Lương-giám cười mà nói với *Cảnh* phu-nhân rằng :

— Quả nhiên hai vợ chồng nó phải đắc tình với nhau, tôi đoán có sai đâu!

Cảnh phu nhân mừng rỡ mà bảo rằng :

— Vợ chồng nó đắc tình với nhau thì hai ta cũng được yên lòng.

(Còn nữa).

Certifié l'insertion

Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn

Le Gérant : NGUYỄN-V.-LUÂN